

Fogyasztói társadalom

Mindannyian tudjuk, hogy fogyasztói társadalomban élünk. Ez lényegét tekintve azt fejezi ki, hogy a fogyasztás, a költekezés, a vásárlási kedv lassan mindenek elé helyeződik, mint cél, mint irányító elv. Az áruk termelésénél is lassan az a cél, hogy minél több elkeljen, elfogyjon, az adott áru szükségességétől és minőségétől teljesen függetlenül (a cél sokszor „szentesíti az eszközt”). Így jutunk vissza a 30–40 éve sokat hangoztatott elvhez: „a mennyiség a lényeg, nem a minőség”. Ennek természetesen érdekes háttere alakul ki, hiszen így már nem az a lényeg, hogy milyen ötletesen tud az emberi elme kitalálni bizonyos életet könnyítő dolgokat, szerkezeteket, és hogy azt minél hosszabb ideig lehessen megbízhatóan használni, hanem az a cél, hogy minél nagyobb „tömeg-termeléssel” előállított terméket minél gyorsabban el lehessen adni, minél előbb megvegyék, megvegyük – annak használati értékétől, használhatóságától teljesen függetlenül! Ezt követően meg sokszor bosszankodunk annak használatában közben. Sokszor okoz bosszúságot az is, amikor azt érezzük, hogy azért olyan a minősége az adott terméknek, hogy minél előbb újat kelljen venni belőle. Az azt eladó esetleg annyit közöl: „hát nekem is meg kell élnem valamiből, azért vagyok itt és most üzletkötő” vagy „eladóként a fizetésemért azért kapom”.

Ebbe a körbe természetesen világnézeti hovatartozástól teljesen függetlenül mindenki belekerülhet, belesodródhat, nagyon nehéz egy-egy vásárlásnál kibúvót találni. Annál is nehezebb ebből kilépni, hiszen a tömegtermékek olcsók, és az átlag embernek – legalábbis hazánkban – igen alacsony a fizetése, tehát rákényszerül, hogy az olcsó árút vegye meg (még ha ismeri is a régi mondást, miszerint olcsó húsnak híg a leve – bár ma már nem mindig jobb a drágább se).

Ez a fogyasztás központú társadalom persze nem csak a megélhetési szükségességek szintjén igyekszik befolyásolni mindenkit a médián keresztül, hanem egyéb, nem feltétlenül szükséges cikkek, termékek vásárlására rávezetve is. Ilyenek a „társadalmilag elvárt” hozzáálláshoz tartozó, életünket néha megnehezítő, időnként lelkiismeret-furdalást is okozó termékek vétele, használata. Hogy konkrét példákat említsek, ilyen a szőrtelenítési „kényszer”, az „érezd magad jól” vagy „éld ki ösztöneidet” felkiáltású kampányok, melyek például a legerősebb ösztön, a szexuális ösztön felé szoktak jellemzően kicsúcsosodni. Jellemző utcai kép: a fiatal a kezében egy kis üdítő italos flakonnal sétál, néhány száz méterenként kinyitja és iszik belőle,

mert akkor éppen úgy esik jól neki. Valóban, élettanilag is szükséges ez az italthoz ragaszkodás, vagy csak a cukros lé íze hiányzik, vagy „pótcselekvés-ként” teszi, esetleg pszichésen esik jól?

Elismerhető, hogy mindig is valamennyire fontos volt a külsőség, a „megjelenés”, az, hogy az első találkozáskor milyen benyomást gyakorolok én vagy valamilyen termék arra az emberre, akivel találkozom, vagy találkozik az áru. Ennek a külsőségnek manapság nagyon nagy a felértékelődése, olyannyira, hogy már egyre többször az emberek belseje (lelke) nem is érdekes, a média egyre inkább arra nevel, hogy csak a külsőségek alapján ítéljünk.

Szintén átítatódik a média és általa az agyunk azzal, hogy mindig mindentől új kell. Állandóan csak az új az igazi. Új cipő, új ruha új smink, új ízek, új partner, a menedzsereknél három évente új állás stb. Pedig az ember lelke mélyére be van oltva az az igény, hogy legyenek állandó pontjai, melyekhez tud igazodni. Természetesen a legfontosabb és legállandóbb viszonyítási pont az Isten, de az emberi kapcsolatokban is igen fontos az állandóság az emberi lélek nyugalmához. A nagyon gyakori változás az embert talajtalanná teszi! A talajtalan ember pedig elkezd sodródni – nem az Isten felé.

Ez a kis összeállítás ezekkel, vagy legalábbis ilyen gondolatokkal foglalkozik – a Biblia tükrében, a katolikus tanítást szem előtt tartva.

Szőrszálhasogatók

Különösen a hölgyeknél, lányoknál, de egyes esetekben a férfiaknál, fiúknál is tapasztalható, hogy a hajlatok szőrzetét, és a lábszár szőrzetét el akarják tüntetni. Teszik ezt a reklámok által befolyásolt „tömeg” nyomására, amely iskolákban kemény kirekesztést is jelenthet – a külsőségek túlhangsúlyozása révén.

Az Isten megteremtette az embert, férfinak és nőnek teremtette, és megállapította, hogy jól van az úgy, ahogy teremtette (vö. Ter 1,31) Az Isten úgy teremtette az embert, hogy a haja folyamatosan növekedjen, illetve, hogy a férfiak szakálla folyamatosan növekedjen. Az ember többi szőrzetét úgy teremtette az Isten, hogy kamaszkorban kinőjön, illetve megerősödjön, és az ember élete végéig érdemben tovább ne növekedjék. Egészségügyi végzettségemből eredően egyértelmű számomra, hogy azért van az ember hajlataiban szőr, hogy az egymásra szoruló bőrfelületek súrló-

dását megakadályozza, ezzel a dörzsölődésből adódó fertőzés veszélyétől megóvjon, vagyis higiénés okok illetve az izzadság hatékonyabb elpárologtatása miatt van ott a szőrzet, amely az ember hőháztartásának fontos segítsége is egyben. Ezen ismeret alapján egyértelmű, hogy aki eltávolítja a hajlatok szőrzetét, az fertőzés veszélyének teszi ki magát, illetve az izzadásnak testhőmérséklet csökkentő feladatát gyengíti.

A láb szőrzetének eltávolítása véleményem szerint csupán szépségideál kérdése. Ahogy ma a média elhitette az emberekkel, hogy csak a „Barbie” derekú és kinézetű hölgyek a szép leányok, úgy elhitette azt is, hogy csak a sima bőrű láb az egyedül szép (külsőségek túlhangsúlyozása). A „Barbie” típusú hölgyekre nem igazán jellemző, hogy jó családanyák legyenek, sőt terjesztik az alig gyógyítható betegséget, az anorexiát (kóros soványságot). Isten a Szent Család példáját élénk állítva a családanya szerepét hangsúlyossá tette (a menedzser típussal szemben az Úr alázatos szolgáló leányát). A szerető családanya, az ő (otthon)léte elengedhetetlenül fontos egy gyermeki lélek egészséges fejlődéséhez. Ezt a „normális” családokban felnövekvők saját tapasztalatuk alapján megerősíthetik, az ilyen család hiányában felnőttek pedig ennek hiányáról panaszkodhatnak. Mégis a média folyamatos zaklatása miatt az emberek (sok esetben a hívő emberek is) hajlandók ennek ellenkezőjét elfogadni, mondván: „mindenki ezt csinálja, ha én nem csinálom, megszólhatnak miattam”. Pedig ha egy iskolai osztályban pl. 5–6 gyerek nem csinálja a szőrtelenítést, az már egy védhető, védekezhető „közösség”, amely ellenállhat és példát mutathat.

Jézus azt mondta, hogy az én országom nem e világból való, aki követ engem, e világ fiait kivetik maguk közül (vö. Jn 15,18-19). Nekünk az a felelősségünk, hogy eldöntsük, hogy e világ fiainak vagy Istennek akarunk tetszeni. Kitől, mitől várjuk örök boldogságunkat, e világ fiaitól vagy az Istenhez való ragaszkodásunktól? Vagy a pillanatnyi egy-két hónapig tartó viszonylagos boldogság miatt (a felszínes ismeretségben „felnéznek” rám a kollegák) lemondok az örök boldogságról, annak esélyéről?

A pszichológiából ismert, hogy a szőrös dolgok simogatása pozitív érzetet (hormont) gerjeszt az emberben. Ezért szokás plüss állatokat kirakni az áruházak bejárata környékére, hiszen így pozitívabb hangulatban vásárolunk, többet költünk. Érdekes, hogy ezt a pozitív hangulatot az emberek „nem akarják” egymás felé megadni...

A szőrtelenítésben az a professzionális, hogy aki egyszer elkezdte gyanítani vagy borotválni a szőrzetét, az nem hagyhatja abba (micsoda sátáni

üzlet!), hiszen ha abba hagyja, akkor idővel olyan lesz mint egy „pulikutya”. Az addig nem növekvő szőrzet növekedni kezd és minden körülmények között az Isten által teremtett helyzethez közeli akar lenni! Egy-két év után – a borotválók vallomása szerint – egyértelműen egyre erősebb szőrszálak igyekeznek pótolni a levágottakat.

Eszembe jut Barsi Balázs atya alap gondolata, mely így hangzik: ha valamiről nem vagyok biztos, hogy jó-e, bele kell gondoljak, hogy Jézus is így tette volna-e? Azt hiszem egyértelmű a válasz, különösen, ha a Szűzanyával kapcsolatban tesszük fel ugyanezt a kérdést!

Imádkozunk és tegyünk böjti felajánlást azokért, akik ugyan Istenhitben igyekeznek élni, mégis ezen a területen a reklámok nyomásának engednek valami miatt, és a fogyasztói társadalom sodrásából nem tudnak kilépni.

(Több ember egybehangzó tapasztalata szerint például Németországban és Ausztriában 2003–2004-ben már a strandok egy részére nem engedték be a szőrös lábú nőket, mondván, hogy „koszosan nem lehet a strandra belépni!” – Isten nélkül hova jutunk!?)

A belső szépségért – mely átüt a szemem és azon keresztül kiül az egész arcra és személyiségre – hosszú évekig meg kell dolgozni, kitartóan. A külső szépségért csak egy kozmetikushoz kell elmenni – igaz, hogy az „első eső” le is mossza azt, de ez már egy következő kérdés...

Szenvedélyek

A fogyasztói társadalomba bele tartozik a pillanatnyi jó közérzet sokoldalú megközelítése, pl. ha most jól esik egy cigi, egy korsó sör, egy kávé, esetleg egy kis könnyű drog, „ne gondolkodj, ne vívódj, érezd jól magad most, itt, ebben a pillanatban, ebben a helyzetben, ahol vagy”.

„Az utcán sétálva, vagy az iskolai padban ülve, vagy a munkahelyen az asztal mellett ülve jó ha van a közeledben legalább egy kis (édes) ital, hogy ha megkívánod, azonnal nyelhessél belőle legalább csak egy kortyocskát. Ne is merüljön fel annak a gondolata, hogy egy kis önuralmat gyakorolj, és ilyen »pórias« igénnyel az étkezési szünetig várjál.” Ezt sugallja a média folyamatosan – fogyasztói társadalom!

Igen érdekes, hogy a munkahelyen, ha egy kávé megiszom tíz perc alatt, esetleg egy cigi kíséretében, egy kis beszélgetéssel vagy a nélkül, az teljesen normális, de ha a szobámban tíz percet alszom az asztalra dőlve, az éltélen-

dő, pedig a tíz perc alvással legalább annyira felfrissülök a munkához, mint a kávézással, csak akkor nem éltem egy szenvedélynek sem, nem fogyasztottam természetellenes, élénkítő anyagokat (a kávézás, az belefér). Elismerem mindezek mellett azt is, hogy a rövid alvással nem mindenki tud vagy tudna felfrissülni, ez részben alkati kérdés. Ettől függetlenül az alapszemlélet a társadalomban ma ilyen. Ez már általában tudat alatti, alaphozzáállás. Társadalmi szinten ma már egyáltalán nem szokás az előremutató példát keresni, inkább a jópofa, link dolgokat kell tálalni, mutatni, ez pedig nem emel, hanem lehúz – (mai) liberalizmus.

Nézzük meg, hogy például a szentek, akiket Egyházunk példaképpül állít elénk, mit tettek. Mindegyik valamilyen szinten vállalta (élete különböző szakaszain különböző mértékben) a lemondást Istenért, embertársaiért felajánlva annak minden kellemetlenségét, ezzel egyben példát is adva a környezetének. Mit tett Jézus? Nyilván a hétköznapjaiban is az emberekért élt, nem az emberi élvezetek keresésével, vagy egyszerű kielésével foglalkozott, hiszen nevelkedése folyamán, gyermekként „gyarapodott bölcsességben, Isten és ember előtti kedvességben” (Lk 2,52). A nagyheti szenvedéseiben az önuralom csúcsát mutatta be („Mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tied” – Lk 22,24). De már a negyven napos böjtje, mellyel a nyilvános működését kezdte is igen erős önuralomról és annak gyakorlásáról tanúskodik. Jézus a Sátán kísértésének ellene mondott (Lk 4,1-13). Jó lenne példát venni Jézusról, aki Isten mivolta mellett teljesen ember is volt! De vizsgáljuk meg Szűz Máriát, aki ugyanúgy az Isten gyermeke, teljesen ember, mint mi. Ő hogy viszonyult az önuralomhoz? Az a kevés dolog, melyet a Szentírásból tudhatunk, arra utal, hogy teljes mértékben önuralmat gyakorolt. Az Úr alázatos szolgálóleánya (vö. Lk 1,38) mindig az Urat akarta szolgálni, nem saját magát, nem érzékeit. Ezt pedig csak úgy lehet megtenni, ha uralkodik az ember az ösztönein.

Egyre többször látunk, tapasztalunk olyat, hogy vad biciklista vagánykodik valahol, vagy valami egyéb vad jelenség a „vagány” dolog. Egy ismerősöm megkérdezte a fiát, amikor látta, hogy egyre inkább vadul a biciklijével, hogy miért teszed ezt fiam? A válasz önmagáért beszélt: „hát miben tűnjek ki?” Ez egy külsőség, azonnal, látványosan jelentkező dolog, valóban. A belső értékek csak alaposabb megismerés, körültekintő figyelemmel kísérés mellett derülnek ki. De csak a belső értékek azok, melyek tartós, mély emberi kapcsolatok építésére alkalmasak, a külsőségek erre képtelenek, hiszen az emberi test folyamatosan változik, öregszik az évek

folyamán, a belső értékek, a lélek mérsékelten változik. Az ember alap-tulajdonságai lényegileg változatlanok maradnak egész életében, teljesen függetlenül attól, hogy azt valaki meg akarja-e változtatni, pl. férj vagy feleség stb. Csak a tulajdonságok ismerete mellett, a belső értékekre lehet építeni tartós emberi kapcsolatot. A média tudatosan és tudat alatt egyaránt ez ellen nevel folyamatosan!

Ma társadalmilag azt díjazzák, ha ösztönös „állatka” vagyok, nem azt, ha az emberekért tudok élni „szenvedéllyel”, a környezetem, az Isten ügyének szolgálatában.

Isten az embert gondolkodó aggyal teremtette! El-elgondolkodtunk-e már azon, hogy a gondolkodó agyunk miért lett teremtve? Az biztos, hogy nem azért, hogy a gondolkodás nélküli állatok ösztönös élete szintjén éljünk. Az állatok csak ösztöneik szerint tudnak cselekedni. Az ember a tudati léte révén az ösztönein tud uralkodni, azokat megfelelő korlátok közé tudja szorítani. Ez viszi az embert Isten felé.

Szexualitás

Az állatok természetesen önuralom nélkül élnek, ösztöneik szerint. Nekik is a legerősebb ösztönük a szexuális ösztön, de Isten úgy teremtette az állatokat, hogy az évnél van egy időszaka, amikor beindulnak a nemi ösztönök és akkor arra az időre se hall se lát az állat, kiéli az ösztöneit és eleget tesz a szaporodás követelményeinek. Amikor ez az időszak véget ér, az élete is visszatér a normális kerékvágásba.

Az embert gondolkodó aggyal teremtette az Isten, és ez a gondolkodási lehetőség mellé egy folyamatos nemi hormon termelést teremtett. Ez nem azt jelenti, hogy az embernek – az állatokhoz hasonlóan – mindig ezen kell, hogy járjon az esze. A gondolkodó agyával (és szabad akaratával) nyilván az a kedves az Isten előtt, ha önuralmát gyakorolja, és megfelelő korlátok között tartja a szexuális ösztöneit. Önuralmával tudja szabályozni, hogy mikor és hány utódot vállal a „fajfenntartáson” kívül, egyéb szempontokat is figyelembe véve. Az is normális, ha valaki csak az Istennek akar élni, és ezért egész életében önuralommal uralkodik a szexuális ösztönein, egész életében szűz marad, mint Szűz Mária vagy sok szent és sokan mások, ma is, például a katolikus papok és szerzetesek (akik az örök fogadalomnak megfelelően élnek).

Nem szabad, hogy a külsőségek vonzása sodorja a szerelmi kapcsolatot, egyértelműen a partner lelkülete, lelkisége az igazán fontos. A külsőségek (a test idomai és szőrösségének mértéke) sodrásában komoly, mély, egymást folyamatosan segítő kapcsolatot lehetetlen felépíteni.

A testi külsőség, különösen a lányok esetében talán még egy gyermek születése után lényegileg megtartható, de természetes, hogy három vagy több gyermek kihordása és születése olyan elváltozásokat idéz elő, mely alapján megváltozik a külső (az csak egy-egy igen sportos édesanyjánál mondható, hogy első ránézésre nincs így). A lélek, az édesanya lelkülete azonban lényegét tekintve ilyenkor is változatlan, illetve egy szeretetteljes házasságban pozitívan fejlődhet, fejlődik.

A média, a TV, rádió, újságok, filmek, de még sokszor a könyvek is többnyire a szexre vannak kihegyezve – ez a legerősebb ösztön. Ezt a legerősebb ösztönünket akarja ébren tartani minden, mert amíg ezzel foglalkozunk, addig az agyunk nem igazán tud komoly dolgokkal foglalkozni, de legkevésbé az Isten szolgálatával! Ez ellen csak kitartó és rendszeres önuralom gyakorlással lehet védekezni. Minden kísértés alkalmával igyekezni kell tudatosan imádkozni, a szentek, a szent agyalok, Jézus, vagy az ő Édesanyja, Mária segítségül hívásával.

A legerősebb kísértések idején, vagy azok elkerülése érdekében jó, ha megfontoljuk Jézus böjt és imádság együttesére, párhuzamosságára felhívó szavait (Mt 17,21, Mk 9,29).

Barsi Balázs atya vallja: „Számomra kibíráhatatlan lenne a kereszténység Oltáriszentség nélkül. De nem is szabad nélkülöznünk életünkben. Az a követelmény, hogy abszolút hűségesnek kell lenni a házasságban, és hogy a szüzességet fogadott ember valóban szüzességben éljen, nem valósítható meg Jézus állandó jelenléte nélkül.”

Azzal szoktak – még katolikus körökben is – viccelődni, hogy: „hűséget esküdtem, de vakságot nem”. Elég furcsa ezt hallani hívő ember szájából. Véleményem szerint ezzel csak jópofa akar lenni, vagy valamilyen vágyát akarja álcázni az illető, de nem a keresztény viselkedésre akar példát mutatni. Ez egy húsz év körüli magányos fiútól elvileg elmenne, de annak meg még nem kell hűséget esküdni...

Sok-sok területre érvényes, hogy jó, ha még van lelkiismeret furdalásom. Ha van, vigyázzak rá, hogy el ne oltsam!

A Szent Szűz még mindig szól hozzánk, ebben a fogyasztói társadalomban sodródó emberekhez. Nem mond általában semmi „újat”, de amit mond,

azt érdemes megfontolni, hiszen az a ma emberének a figyelmét igyekszik arra irányítani, amit leginkább kellene tennünk – feltéve, ha halálunk után Isten örök színe látásának szeretnénk örvendezni.

Hogy az eddig vázoltakon kívül mik a teendőink?

Erre a kérdésre talán az egyik legjobb választ kaphatjuk, ha oda tudunk figyelni a (Biblia tükrében megszárt) üzenetekre, különösen a „lelki vezetés” jellegűekre. Ilyenek például a Medjugorje-ban vagy Szőkefalván elhangzó üzenetek.

Nem véletlenül kéri a Szűzanya a rendszeres imát ezeken a helyeken. Talán az egyik legkönnyebb (és egyben az egyik leghatékonyabb) ima a rózsafüzér. Ez a Miatyánkon kívül az angyali üdvözet, az Üdvözlégy ismételtetéséből áll (ezek bárhol, bármikor mondható imák), melyek közben (a titkok által „szabályozva”) az Isten dolgairól gondolkodhatunk, illetve kellene, hogy gondolkodjunk. A Szűzanya is tudja, hogy amin jár az eszünk, aszerint cselekszünk is hétköznapjainkban. Ha a rendszeres ima átszövi napjainkat (reggel, este, ékezéseknél és még egy-két alkalommal, minden nap), akkor egyértelmű, hogy meg kell változzanak a cselekedeteim, Isten felé fordulóak lesznek. E nélkül azonban ez nem várható el, hiszen az ember gyenge, gyarló – Isten nélkül.

Álljon itt például a Szűzanya 2004. augusztus 25-én Medjugorje-ban elhangzott üzenete:

„Drága gyermekek!

A szív megtérésére hívlak benneteket. Határozzátok el, mint jövetelem első napjaiban, hogy teljesen megváltoztatjátok életeteket. Csak így lesz erőtok kicsinyeim arra, hogy letérdeljete, és Isten előtt megnyissátok a szíveteket. Isten hallani fogja az imáitokat és meghallgatja azokat. Én közbenjárók mindannyiatokért Isten előtt.

Köszönöm, hogy követtétek hívásomat.”

Imádkozzunk és tegyünk bőjti felajánlást, hogy követni tudjuk a hívást – hétköznapjainkban is!

Jánossy Gábor

„Szeretettel javaslom átgondolásra ezt az anyagot.”

fr. Barsi Balázs O.F.M.

Stella Maris Alapítvány, 2004. nov., az adventi várakozás idején...